

Araştırma Makalesi • Research Article

An Analysis on The Presidential Decree

Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri (CBK) Üzerine Bir Çözümleme

Sema ULUCA¹

Tekin AVANER²

ARTICLE INFO

Article history:

Received: 23 March 2021

Received in revised: 12 May 2021

Accepted: 19 May 2021

Keywords:

Regulatory Implementations of the Executive Body

The Presidential System

Presidential Decrees

ABSTRACT

The presidential system, which has been the subject of debate for many years, has found a place of application in Turkey after several stages. The most important innovation brought by this system called the Turkish Type Presidential System in our country and believed in providing faster and more effective management is the Presidential Decree. The subject of the research is CBK, one of the regulatory procedures of the executive. It explains what they bring, their qualifications, and how to take regulatory action to execute the proposal CBK. By examining a total of seventy three CBK scopes deducted from the provision for 10 July 2018. The CBK in question has been examined in terms of form and content. CBK, the first four of which were examined in more detail, has been concluded to have a determining effect on new system. It has been understood that in the early stages of the transition to the new system, the administration is an important tool in the implementation and realization of the targeted fast and effective management.

MAKALE BİLGİSİ

Makale geçmişi:

Başvuru tarihi: 23 Mart 2021

Düzeltilme tarihi: 12 Mayıs 2021

Kabul tarihi: 19 Mayıs 2021

Anahtar Kelimeler:

Yürütmenin düzenleyici işlemleri

Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi

Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri

ÖZ

Uzun yıllar tartışma konusu olan başkanlık sistemi çeşitli aşamalardan geçerek Türkiye’de uygulama alanı bulmuştur. Ülkemizde Türk Tipi Başkanlık Sistemi olarak adlandırılan ve daha hızlı ve etkili yönetimi sağlayacağına inanılan bu sistemin getirdiği en önemli yeniliklerden biri de yürütmenin yetkilerinin artırılmasında bir araç olan Cumhurbaşkanlığı Kararnameleridir. Araştırmanın konusu yürütmenin düzenleyici işlemlerinden biri olan CBK’dır. Getirdikleri, nitelikleri ve sınırları izah edilen CBK aracılığıyla yürütmenin nasıl düzenleyici işlem yapabileceği açıklanmıştır. 10 Temmuz 2018 tarihinden itibaren çıkarılan toplamda yetmiş üç adet CBK çalışmanın kapsamını oluşturmaktadır. Söz konusu CBK, biçimsel ve içerik olarak irdelenmiştir. İlk dördü daha detaylı incelenen CBK’nın yeni sistemde belirleyici etkisi olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Özellikle yeni sisteme geçişin ilk dönemlerinde idarenin yapılanmasında ve hedeflenen hızlı ve etkili yönetimin gerçekleştirilmesinde önemli bir araç olduğu anlaşılmıştır.

¹ Yüksek Lisans Öğrencisi, Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi, GÜVBEN, semauluca@hotmail.com, ORCID: 0000-0002-0343-8636.

² Doç. Dr., Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi, tekinavaner@hotmail.com, ORCID: 0000-0003-4014-0131.

GİRİŞ

Başkanlık sisteminin ihtiyaç olarak görülmesinin sebeplerinden istikrarsızlığın giderilmesi hususunun yanında bir diğer sebep de yönetimin hızlı karar almasının önünün açılması isteğidir. Kamu yönetimi açısından bakıldığında bu durum önemli kabul edilmektedir. Çünkü karar alma önündeki engelleri bertaraf etmek; hızlı, etkili, verimli ve iktisadi yönetimin sağlanması için gereklidir. Düzenleyici işlemler ile edinilen ve üst düzey yöneticilerin atanması yetkileri, yürütmenin karar alma hızını etkileyecek unsurlar olarak düşünülebilmektedir (Güler, 2018: 319). Bu vesileyle geçmiş yıllarda Türkiye’de gözlenen bürokrat-siyasetçi görüş ayrılığından kaynaklı sistemin hızlı işlememesi probleminin ortadan kaldırılması amaçlanmaktadır.

Uzun dönemler tartışılan bu konuya ilişkin somut adımlar ilk olarak 21 Ekim 2007 tarihinde gerçekleştirilen Anayasa Değişikliği Halkoylaması ile cumhurbaşkanının artık halk tarafından seçilmesinin mümkün kılınmasıyla atılmıştır. 10 Ağustos 2014 tarihinde yapılan Cumhurbaşkanlığı seçimi ile 12. Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Türkiye Cumhuriyeti’nin seçilmiş ilk cumhurbaşkanı olmuştur. Bu seçim sonrası yarı-başkanlık sisteminin uygulamaya konulduğu genel kabul gören bir düşünce haline gelmiştir. Bir sonraki aşama 16 Nisan 2017 tarihinde gerçekleştirilen Anayasa Değişikliği Halkoylaması ile Anayasanın on sekiz maddesinin değiştirilmesidir. 24 Haziran 2018 tarihinde yapılan Cumhurbaşkanlığı ve Milletvekili Genel Seçimleri sonucunda fiili anlamda Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemine geçilmiştir (Akbulut, 2019:104).

Erkler ayrılığının her daim vurgulandığı demokrasi anlayışında yürütmenin daha fazla yetkiyle donatılması fikri bazı çevrelerde endişelere sebep olmuştur. Söz konusu sistemle birlikte idarenin yapabileceği işlemlerin sayıca ve kapsamca artıyor olması, yasamanın yetki alanına müdahale olarak algılanmıştır.

Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemine yönelik tüm eleştirilere rağmen, Cumhurbaşkanı denetim mekanizmasından tamamen uzak değildir. Meclisi tek başına feshedememesi gibi yöntemlerle yetkileri sınırlandırılmakta ve denetlenmektedir. Ancak bu durumda dahi Cumhurbaşkanının yürütmeden ayrı yasama ve yargıya da ilişkin yetkileri olduğunu belirtmek gerekmektedir. Sistemin, kendine has bir model oluşturacağı beklenmektedir (Babaoğlu ve Çobanoğlu, 2019: 295).

Tüm bu tartışmalar çerçevesinde ve Yürütmenin Yapılandırılması Komisyonu’nun üç aylık bir çalışması sonucu (Şahin ve Erdoğan, 2021: 54) hayata geçirilen Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminde yasamanın asli faaliyeti olan kanun yapma yetkisinin, belli alanlarda yürütmeye devredildiği algısını oluşturan Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri (CBK), en çok tartışılan konulardan birisi haline gelmiştir. Cumhurbaşkanının yürütme yetkisine ilişkin konularda CBK çıkarıyor olması ve bunu kanuna dayandırmaması tepkilerin esas sebebini oluşturmaktadır. Yetkinin asli mi tali mi olduğu üzerinde farklı görüşlerin bulunduğu bu durum yasama faaliyetinin yürütme tarafından yerine getirilmesi olarak yorumlanmıştır. Üst kademe kamu yöneticilerinin atanması ve olağanüstü hallerde çıkarılan CBK’nın yargı usulleri de diğer tartışma konularıdır.

Yeni sistemi uygulamak amacıyla çıkarılan 9 Temmuz 2018 tarih ve 30473 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan “Anayasada Yapılan Değişikliklere Uyum Sağlanması Amacıyla Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname” ile devlet teşkilatlanması neredeyse tamamen ve yeniden düzenlenmiştir. Bazı kurum ya da kuruluşlar kapatılmış ya da isimleri değiştirilmiştir. Bu dağıklık 10 Temmuz 2018 tarih ve 30474 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan “1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi” ile giderilmiştir. Bu CBK ile tamamlanamayan teşkilatlanma çalışmaları ise 15 Temmuz 2018 tarih ve 30479 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan “4 sayılı Bakanlıklara Bağlı, İlgili, İlişkili Kurum ve Kuruluşlar ile Diğer Kurum ve Kuruluşların Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi” ile büyük oranda rayına konulmuştur. 10 Temmuz 2018 tarihinden bugüne yayımlanan yetmiş üç adet CBK, yeni sistemin uygulanması yönünde önemli bir araç olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bu yeni aracın nitelikleri, yenilikleri ve sınırları üzerinde durmak gerekmektedir. Nitekim Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerinin nitelikleri şöyledir:

- ✓ Genel, soyut, objektif ve bir kez uygulanmakla tükenmeyen norm niteliğindedir (İba ve Söyler, 2019: 195).
- ✓ Doğrudan Anayasa'dan kaynaklanan asli bir yetkidir (Ardıçoğlu, 2017: 50).
- ✓ Resmi Gazete'de yayımlanmak zorundadır (Md. 104).
- ✓ Anayasa Mahkemesi tarafından denetlenir (Md. 148).

Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerinin getirdikleri ise şu şekilde sıralanabilir;

- ✓ Üst kademe kamu yöneticilerini atar, görevlerine son verir ve bunların atanmalarına ilişkin usul ve esasları Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle düzenler. (Md.104)
- ✓ Cumhurbaşkanı, yürütme yetkisine ilişkin konularda Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarabilir. (Md.104)
- ✓ Bakanlıkların kurulması, kaldırılması, görevleri ve yetkileri, teşkilat yapısı ile merkez ve taşra teşkilatlarının kurulması Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle düzenlenir. (Md.106)
- ✓ Devlet Denetleme Kurulunun işleyişi, üyelerinin görev süresi ve diğer özlük işleri, Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle düzenlenir. (Md.108)
- ✓ Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliğinin teşkilatı ve görevleri Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle düzenlenir. (Md. 118)
- ✓ Olağanüstü hallerde Cumhurbaşkanı, olağanüstü halin gerekli kıldığı konularda, 104'üncü maddenin on yedinci fıkrasının ikinci cümlesinde belirtilen sınırlamalara tabi olmaksızın Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarabilir. (Md.119)
- ✓ Kamu tüzelkişiliği, kanunla veya Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle kurulur. (Md.123)

Özetle; üst düzey kamu yöneticilerinin atamalarına, Cumhurbaşkanı'nın yürütme yetkisine, Bakanlıkların, Devlet Denetleme Kurulu ve Milli Güvenlik Kurulunun teşkilatlanmalarına ilişkin konular ile kamu tüzel kişiliği ve olağanüstü hale ilişkin bazı konular CBK ile düzenlenmektedir. Sayılan konulardan bir kısmı CBK'nın alanı iken "Kamu tüzel kişiliği kurma" hususu kanunla birlikte yerine getirilmektedir.

Cumhurbaşkanlığı Kararnemeleri aşağıdaki hususlarda sınırlandırılmış bulunmaktadır;

- ✓ *Anayasanın ikinci kısmının birinci ve ikinci bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleriyle dördüncü bölümde yer alan siyasi haklar ve ödevler Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle düzenlenemez.* (Md. 104)
- ✓ *Anayasada münhasıran kanunla düzenlenmesi öngörülen konularda Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarılamaz.* (Md. 104)
- ✓ *Kanunda açıkça düzenlenen konularda Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarılamaz.* (Md. 104)

Ayrıca Anayasa'da yer alan 161. madde gereğince: "*Merkezî yönetim bütçesiyle verilen ödenek, harcanabilecek tutarın sınırını gösterir. Harcanabilecek tutarın Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle aşılacağına dair bütçe kanununa hüküm konulamaz.*" şeklinde bir sınırlama da mevcuttur.

Hatta; "*Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile kanunlarda farklı hükümler bulunması halinde, kanun hükümleri uygulanır. Türkiye Büyük Millet Meclisinin aynı konuda kanun çıkarması durumunda, Cumhurbaşkanlığı kararnamesi hükümsüz hale gelir.*" (Md. 104).

CBK ile yasama ve yargıya ilişkin düzenlemeler yapılamıyor olması, belli hakların düzenlenemiyor olması, kanunda açıkça düzenlenen ya da daha sonra kanunla düzenlenecek olan konularda CBK'nın hükümsüz kalması ve ödenek sınırına ilişkin konudaki hüküm eklenememesi hususları CBK'nın sınırlarını oluşturmaktadır.

Cumhurbaşkanlığı Kararnemelerinin yargısal denetimi de söz konusudur. Nitekim Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin dayanağı Anayasa olduğu için uygunluk denetimi şekil ve esas bakımından Anayasa Mahkemesi tarafından yapılmaktadır. Madde 148 bu konudaki ayrıntıları içermektedir. Ancak; "*olağanüstü hallerde ve savaş hallerinde çıkarılan Cumhurbaşkanlığı*

kararnamelerinin şekil ve esas bakımından Anayasaya aykırılığı iddiasıyla, Anayasa Mahkemesinde dava açılmaz.”

150. maddeye göre de, “Doğrudan doğruya iptal davası açma hakkı Cumhurbaşkanına, Türkiye Büyük Millet Meclisinde en fazla üyeye sahip iki siyasi parti grubuna ve üye tamsayısının en az beşte biri tutarındaki üyelere aittir.” (Md.150). CBK’nın iptaline ilişkin dava açma hakkı “Anayasa Mahkemesinde doğrudan doğruya iptal davası açma hakkı, iptali istenen kanun, Cumhurbaşkanlığı kararnamesi veya içtüzüğün Resmî Gazetede yayımlanmasından başlayarak altmış gün sonra düşer.” (Md.151). şeklinde ifade edilmiştir.

CBK’nın yargısal denetimine ve akabinde gerçekleşen iptale örnek olarak 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında CBK’nın 287. maddesine “28 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi” ile eklenen ve “Türkiye’nin tanıtımına yönelik yurtdışında yapılacak mal ve hizmet alımlarında alım yapılacak olan ülkedeki piyasa şartlarının gerektirmesi ve önemli fiyat avantajı sağlanması halinde, sözleşmesinde belirtilerek, Kültür ve Turizm Bakanının onayı ile yüklenme tutarının tamamına kadar yükleniciye bütçe dışı avans olarak ön ödeme yapılabilir. Bakan onayında teminat alınıp alınmayacağı ayrıca belirtilir. Ön ödemeye ilişkin usul ve esaslar Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelik ile belirlenir.” ifadelerini içeren fıkra örnek gösterilebilir.

Söz konusu iptalin gerekçeleri; 4/1/2002 tarih ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu ile 10/12/2003 tarih ve 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu’nda açıkça düzenlenen bir konuyu düzenlenmesi³, münhasıran kanunla düzenlenmesi gereken bir hususa ilişkin düzenlemeyi içermesi⁴, ayrıca Anayasa ve kanunun ötesine geçerek yeni bir düzenleme yapılmasıdır.

1. YENİ SİSTEMDE CUMHURBAŞKANLIĞI KARARNAMELERİNİN YERİ

1.1. Yürütmenin Düzenleyici İşlem Yapabilmesi

CBK’nın işlevi ve etkililiğini anlayabilmek için yürütmenin düzenleyici işlem araçlarına bakmak gerekmektedir. Yürütmenin düzenleyici işlem yapabilmesi hususu “idari yapılanmanın içinde kendine yer bulan bir kurum ya da makamın, bireylerin hukuksal durumları üzerinde genel ve soyut normlar ihdas edebilme yetkisidir.” şeklinde düşünülebilir. 1876 Kanun-i Esasi’ye kadar götürülebilecek bu tarihsel süreçte, metinlerde yer alıyor olsa dahi yürütmenin düzenleyici işlem yapmasının uygulama alanı bulması zaman almıştır. Yasama ve yürütmenin ayrı faaliyetlerde bulunduğu durumlarda varlık gösterecek olan bu yetki, 1924 Anayasasıyla tüzük ve talimatnameler şeklinde kendine yer bulmuştur ki bu yetkiler döneminde de tartışmalara konu olmuştur (Yılmaz, 2014: 220-221, 226-227). Bu durumun belirleyicisi sistemin parlamenter/yarı-parlamenter olup olmadığı hususudur.

Tarihsel açıdan bakacak olursak ilk olarak 1961 Anayasasına değinmek gerekecektir. Bu anayasa genel anlamda en demokratik anayasa olarak kabul edilmektedir. Yasamaya daha fazla yetki tanıyan ve yürütmeye yönetmelik çıkarma yetkisi veren 1961 Anayasası’nda 1971 yılında yapılan değişiklikler, yürütmeye daha fazla alan oluşturmak yönünde olmuştur. Bakanlar Kuruluna kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisinin verilmesi bunun bir örneğidir.⁵ Ancak bu yetmeyecektir ve 1982 Anayasası’yla birlikte hayatımıza CBK girecektir. Fakat bu günümüz CBK’dan farklı; sadece Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliğinin kuruluşuna, teşkilatlanmasına, personel atama ve çalışma esaslarına ilişkin kararlar üzerine çıkarılabilen bir kararnamedir (Gürsel, 2019: 398).

Bahsi geçen düzenlemeler dışında Anayasa’da yer almayan adsız düzenleyici işlemler de bulunmaktadır. Bunlar; genelge, tebliğ, tamim ve sirkülerdir (Uçar, 2020: 22).16 Nisan 2017 tarihinde

³ “Kanunda açıkça düzenlenen konularda Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarılmaz.” (Md. 104).

⁴ “Merkezî yönetim bütçesiyle verilen ödenek, harcanabilecek tutarın sınırını gösterir. Harcanabilecek tutarın Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle aşılabilmesine dair bütçe kanununa hüküm konulamaz.” (Md.161).

⁵ Danıştay Dava Dairesi Kurulunun 1968 tarihli kararı kamu güvenliğini ilgilendirdiği sürece yürütmenin de düzenleyici işlem yapabileceğini söylemektedir.

gerçekleştirilen halkoylamasıyla, CBK farklı bir boyut kazanmaktadır. Artık yürütmenin düzenleyici işlemlerinden tüzük ve kanun hükmünde kararname yerini CBK'ya bırakacaktır.

CBK'nın normlar hiyerarşisindeki yeri, literatürde tartışılan konulardan birisidir. Burada CBK'nın kanun karşısındaki yerini belirleyecek olan husus asli düzenleme yapıp yapamıyor olmasıdır. "Genel, soyut ve gayri şahsi nitelikte kural koyma" yetkisinin yürütmeyi ilgilendiren konularda yasamadan bağımsız olarak kullanılıyor olması, CBK ile kanun arasında hiyerarşiyi belirleyecek olmandır.

Görüşlerden birisi, CBK'nın kanun gücünde olmadığı, aynı konuya ilişkin kanun çıkarıldığı takdirde CBK'nın hükümsüz olacağı ve bu nedenle CBK'nın normlar hiyerarşisinde kanunun altında yer aldığı yönündedir. Konuya münhasır alan açısından yaklaşan görüş ise, yürütmeye verilen yetkinin genel olmamakla birlikte, bu açıdan bakıldığında yasaya eşdeğer olduğu şeklindedir. Bu duruma örnek olarak daha önceden farklı kanunlarla düzenlenen bakanlıkların görev, yetki ve teşkilatlanmalarına ilişkin hususların artık CBK ile düzenlenecek olması verilebilir. Aynı etkiye sahip işlemin farklı iki organ tarafından da yerine getiriliyor olması, CBK ve kanunun gücünün eşdeğer olduğunu söylemeyi mümkün kılmaktadır (Bakırcı, 2021: 83-84).

CBK'nın içeriği Anayasa tarafından belirlenmektedir. Diğer bir ifadeyle Cumhurbaşkanı, CBK çıkarma yetkisini Anayasadan almaktadır. Kanun ve CBK, bu noktada aynı kaynağa dayanmış olmaktadır. CBK, kanunların uygulanmasını belirten düzenleyici işlemler olmaktan ziyade kanundan bağımsız kural işlem olarak kabul edilmektedir (Şanlı Atay, 2019: 591-592). Sonuç olarak konuya ilişkin genel kabul, hukuki olarak kanun ve CBK'nın eşit olduğu yönünde olmakla birlikte CBK'nın olağan ve olağanüstü dönemde çıkarılması gibi konularda hala tartışmaya açık bir durumda olduğudur.

1.2. CBK'ların KHK ve Cumhurbaşkanı Kararlarından Farkı

CBK, yürütmenin başı ve artık tek kolu olan Cumhurbaşkanı tarafından kanuna dayanmaksızın *asli düzenleyici işlem*⁶ olarak çıkarılabilecektir. Bir yetki kanununa ihtiyaç olmamasının yanı sıra kabulü noktasında parlamentoya da sunulmayacaktır (Ardıçoğlu, 2017: 48). Yetkisini Anayasa'dan alan bu kararnameler Anayasa Mahkemesi tarafından denetlenmektedir. Genel, soyut, bir kez uygulanmakla tükenmeyen CBK'nın aksine birel nitelikli işlemler Cumhurbaşkanı kararıyla düzenlenmektedir. Cumhurbaşkanı kararında bir kanuna ihtiyaç duyulmamaktadır ve denetimi Danıştay tarafından yapılmaktadır (İba ve Söyler, 2019: 198).

CBK'nın olağan dönem KHK'larından farkı kanun hükmünde olmayışıdır. KHK, kanunu değiştirebilir ya da tamamen kaldırabilirdi. Ancak CBK, münhasıran kanunla düzenlenmesi uygun görülen alanlara ilişkin çıkarılamaz ve kanun hükmüyle çeliştiği durumlarda kanunun uygulanması şeklinde sonuçlanır. Ancak olağan dönem KHK'ları için bir yetki kanununa ihtiyaç varken CBK'da yasamanın yetkilendirmesine ihtiyaç yoktur. CBK, bu noktada OHAL KHK'larıyla benzerlik göstermektedir (Boztepe, 2008, s.380,383).

KHK ve Cumhurbaşkanı kararlarının, CBK ile arasındaki bu fark, *mahfuz düzenleme alanı*⁷ sorununu ortaya çıkarmaktadır. Mahfuz alan yasamanın müdahale etmediği, sadece yürütmeye ait işlem alanı olarak düşünülebilir (Tekinsoy, 2019: 6). Normlar hiyerarşisinde kanunlardan sonra gelen CBK'nın yetki alanının yasamanın işlem alanına girip girmediği doktrinde tartışma konusudur. Yetkisini Anayasadan alan ve asli nitelikteki CBK, yasama yetkisinin asliliğine aykırı kabul

⁶ Cumhurbaşkanının kanuna ya da parlamentonun verdiği yetkiye gerek kalmadan CBK çıkarıyor olması durumudur (Güçyetmez, 2019: 29).

⁷ Özellikle Cumhurbaşkanı tarafından düzenleyici işlem gerçekleştirilecek alanı ifade eder. Anayasa madde 123, bu konuya farklı bir bakış açısı kazandıracaktır. Çünkü bu maddeye göre; "İdare, kuruluş ve görevleriyle bir bütündür ve kanunla düzenlenir..." İdarenin kanuniliğini ifade eden bu madde yürürlükte olduğu müddetçe CBK'ya ait bir mahfuz alanın varlığına ilişkin tartışmalar çelişki barındıracaktır (Yeniay, 2019: 114).

edilmektedir. Yasama organının yetkisi olmadan yapılan bu işlemlerin, özellikle olağanüstü dönemlerde çıkarılan CBK'nın kanun gücünde olduğu düşünülmektedir.

Ancak tüm bu özel alanı sınırlayan unsurlar, her konuda kanun çıkarılabilir olması ve bu düzenlenen kanunların CBK ile çelişmesi durumunda kanunun uygulanacak olmasıdır. Yürütmenin yetkisini tek başına kullanan Cumhurbaşkanının, daha önce düzenlenmemiş ve münhasıran kanunla düzenleneceği öngörülmemiş bir konuda CBK çıkarması mümkündür. Ancak Anayasa madde 104 gereğince bu işlemi yasama organı çıkaracağı bir kanunla hükümsüz bırakabilir. Sadece belirli hukuki sürecin işlenmesi esnasında⁸ bu işlem uygulamada kalabilir.

Burada dikkat edilecek husus yasamanın, yürütmenin işlemini hükümsüz bırakmak isteyip istemeyeceğidir. Siyasi parti liderliği unvanını hala taşıyabilen Cumhurbaşkanı, yasama organının çoğunluğuna sahip olduğu müddetçe bu hükümsüz bırakma işlemi uygulamada karşılık bulmayabilir. Ancak yasama ve yürütmenin farklı siyasi görüşlere mensup iki organ olarak faaliyette buldukları dönemde, yürütmenin işleminin hükümsüz bırakılabileceği durumlarıyla karşılaşmak da mümkündür.

2. 1, 2, 3 VE 4 SAYILI CBK'LARIN İNCELENMESİ

2.1. 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında CBK

1 sayılı CBK 10 Temmuz 2018 tarih ve 30474 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır. 539 maddeden oluşmaktadır. Esas olarak yeni sistemin şekillenmesine ilişkindir. Devlet teşkilatının maddi olarak ortaya çıkarılmasını hedeflemektedir.

1 sayılı CBK yedi bölümden oluşmaktadır. Bölümler itibarıyla bakıldığında birinci kısmı Cumhurbaşkanlığı teşkilatına dair düzenlemeleri kapsamaktadır. Getirdiği en önemli yenilik yürütme yetkisinin Cumhurbaşkanına ait olduğu ifadesidir. Böylelikle bakanlar kurulunun varlığına son verilmiştir. Bu bölümde ayrıca cumhurbaşkanlığı özel kalem müdürlüğü, cumhurbaşkanlığı başkan danışmanı, danışmanı ve özel temsilci görevlendirilmesi konuları düzenlenmiştir.

Bu bölümde değinilmesi gereken bir diğer önemli konu ise yeni bir teşkilatlanma olarak Cumhurbaşkanlığı Yüksek İstişare Kurulunun oluşturulmasıdır. 15 Mayıs 2019 tarih ve 30775 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "36 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi" ile oluşturulan kurulun üyeleri, bilgi ve tecrübe sahibi kişilerden Cumhurbaşkanı tarafından belirlenmektedir. Bu konuya ilişkin Madde 4/A'da şöyle belirtilmektedir: "*Millete ve devlete hizmeti geçmiş, bilgi ve birikim sahibi kişilerin bu kazanımlarından istifade edilebilmesi amacıyla Cumhurbaşkanlığı Yüksek İstişare Kurulu oluşturulmuştur. Kurul üyeleri Cumhurbaşkanınca belirlenir. Kurulun çalışma usul ve esasları ile Kurul üyelerine yapılabilecek ödemeler Cumhurbaşkanınca belirlenir.*"

İkinci kısım; Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığını düzenlemektedir. Burada en yüksek devlet memurunun İdari İşler Başkanı olduğu belirtilmektedir.⁹

Üçüncü kısım; Cumhurbaşkanı yardımcılarını anlatmaktadır ve Cumhurbaşkanına vekalet şekillerini içermektedir. Cumhurbaşkanı yardımcıları Cumhurbaşkanına karşı sorumludur. Cumhurbaşkanlığı makamının herhangi bir nedenle boşalması halinde en yaşlı Cumhurbaşkanı yardımcısı; geçici olarak görevinden ayrılması halinde ise Cumhurbaşkanının görevlendirdiği yardımcısı kendisine vekalet etmektedir.

Dördüncü kısım; Cumhurbaşkanlığı Politika Kurullarına ilişkin bilgiler vermektedir. CBK'da 9 adet kurul sayılmıştır. Bunlar: a) Bilim, Teknoloji ve Yenilik Politikaları Kurulu, b) Eğitim ve Öğretim Politikaları Kurulu, c) Ekonomi Politikaları Kurulu, ç) Güvenlik ve Dış Politikalar Kurulu, d) Hukuk

⁸ Anayasa madde 153: "*Kanun, Cumhurbaşkanlığı kararnamesi veya Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü ya da bunların hükümleri, iptal kararlarının Resmî Gazetede yayımlandığı tarihte yürürlükten kalkar.*"

⁹ Daha önce bu statüde olan memur, Başbakanlık müsteşarıydı. Başbakanlık teşkilatının Başbakan'dan sonraki üst amiriydi.

Politikaları Kurulu, e) Kültür ve Sanat Politikaları Kurulu, f) Sağlık ve Gıda Politikaları Kurulu, g) Sosyal Politikalar Kurulu, ğ) Yerel Yönetim Politikaları Kurulu'dur.

Beşinci kısımda; Cumhurbaşkanlığına bağlı kurum ve kuruluşlar sayılmıştır. Bunlar: a) Devlet Arşivleri Başkanlığı, b) Devlet Denetleme Kurulu, c) Diyanet İşleri Başkanlığı, ç) Genelkurmay Başkanlığı, d) İletişim Başkanlığı, e) Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği, f) Milli İstihbarat Teşkilatı Başkanlığı, g) Milli Saraylar İdaresi Başkanlığı, ğ) Savunma Sanayi Başkanlığı, h) Strateji ve Bütçe Başkanlığı, ı) Türkiye Varlık Fonu'dur.

Ancak 15 Temmuz 2018 tarih ve 30479 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan "4 sayılı Bakanlıklara Bağlı, İlgili, İlişkili Kurum ve Kuruluşlar ile Diğer Kurum ve Kuruluşların Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi" ile Genelkurmay Başkanlığı bu sayılan kurum ve kuruluşlar arasından çıkarılmış ve Milli Savunma Bakanlığına bağlanmıştır.

Altıncı kısımda; bakanlıklar sayılmış ve sayılan bakanlıkların teşkilatlanmaları ve görevleri yer almaktadır. 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde 16 adet bakanlık yer almaktadır. Bunlar: Adalet Bakanlığı, Çalışma, Sosyal Hizmetler ve Aile Bakanlığı¹⁰, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Dışişleri Bakanlığı, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, Gençlik ve Spor Bakanlığı, Hazine ve Maliye Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, Milli Savunma Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Tarım ve Orman Bakanlığı, Ticaret Bakanlığı ve Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı.

"Ortak Hükümler"de tüm bu sayılan bakanlıklara ilişkin bakan, bakan yardımcısı ve bakan müşavirliğine ilişkin ortak hükümlere yer verilmiştir.

503. maddenin 2. bendinde ise bakanların Cumhurbaşkanına karşı sorumlu olduğu belirtilmektedir.

İdari Kurul, Konsey ve Komisyonlar bölümünde 522. madde ile birlikte şu kurullar oluşturulmuştur: a)Malvarlığının Dondurulmasını Değerlendirme Komisyonu, b)Kültür Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu, c)Ekonomik İşler Olağanüstü Hal Koordinasyon Kurulu, ç) 3213 sayılı Kanunun 7'nci maddesinde belirtilen Kurul, d) İthalatta Haksız Rekabeti Değerlendirme Kurulu, e) Bireysel Emeklilik Danışma Kurulu, f) Asgari Ücret Tespit Komisyonu, g) 5015 sayılı Kanunun 16'ncı maddesinde belirtilen Komisyon, ğ) Toptancı Hal Konseyi ve h) Göç Kurulu¹¹.

Ayrıca 18/9/2020 tarih ve 31248 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "67 sayılı Bazı Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerinde Değişiklik Yapılması Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi" ile Afet ve Acil Durum Kurulu oluşturulmuştur.

Yedinci kısımda; Cumhurbaşkanlığı Ofisleri sayılmış ve kurulmalarına ve görevlerine ilişkin hususlardan bahsedilmiştir. Bu ofisler: a) Dijital Dönüşüm Ofisi, b) Finans Ofisi, c) İnsan Kaynakları Ofisi ve d) Yatırım Ofisi'dir.

Kamu tüzel kişiliği haiz ofislerin kurulmasındaki amaç bürokrasinin hantallığının önüne geçmek olarak düşünülebilir. "Vesayet ilişkisi ise Cumhurbaşkanlığı üzerinden kurulmaktadır." (Avaner ve Fedai, 2019:155).

1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde kısaca bahsedilen bu ofislerin görevlerinin kapsamı daha sonra "48 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde

¹⁰ Ancak 4 Ağustos 2018 tarih ve 30499 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "15 sayılı Bazı Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerinde Değişiklik Yapılması Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi" ile "Çalışma, Sosyal Hizmetler ve Aile Bakanlığı" "Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı" olarak değiştirilmiş; 21 Nisan 2021 tarih ve 31461 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "73 sayılı Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ile Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının Kurulması ile Kamu Personel İşlemlerinin Yürütülmesine İlişkin Bazı Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerinde Değişiklik Yapılmasına Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi" ile de söz konusu bakanlık "Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı" ve "Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı" olarak iki ayrı bakanlık haline getirilmiştir. Böylece bakanlık sayısı on yedi olmuştur.

¹¹ 13 Eylül 2018 tarih ve 30534 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan "17 sayılı Bazı Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerinde Değişiklik Yapılması Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi" ile bu kurullara Göç Kurulu eklenmiştir.

Değişiklik Yapılmasına Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi” ve “59 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi” ile genişletilmiştir.

2.2. 2 sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi

“Bu Cumhurbaşkanlığı kararnamesinin amacı, kapsamında bulunan kamu kurum ve kuruluşlarına ait kadro ve pozisyonların ihdası, iptali ve kullanılmasına dair esas ve usulleri düzenlemektir.” (Madde 1) Bahsi geçen kamu kurum ve kuruluşları 10/12/2003 tarih ve 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanununa ekli (I) Genel Bütçe Kapsamındaki Kamu İdareleri, (II) Özel Bütçeli İdareler ve (IV) Sosyal Güvenlik Kurumları sayılı cetvelerde yer alan idareler ile bunlara bağlı döner sermayeli kuruluşlar, kanunlarla veya Cumhurbaşkanlığı kararnameleriyle kurulan diğer idareler, fonlar ve kefalet sandıklarındır (Madde 2). İstisnaları ise;

- ✓ Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığı personeli,
- ✓ TBMM Başkanlığı İdari Teşkilatı personeli ve
- ✓ Millî güvenlik sebebiyle gizli kalması gereken kadro ve pozisyonlardır (Madde 3).

5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanununa ekli III sayılı cetvel Düzenleyici ve Denetleyici Kurumlarıdır. Bu kurumların kadro ve pozisyon işlemleri de bu kapsam dışındadır. Ancak 27 Haziran 2019 tarih ve 30814 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan “Bazı Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerinde Değişiklik Yapılmasına Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi” ile bu cetvelde yer alan sürekli işçi kadrolarının ihdası, iptali ve kullanılmasına ilişkin hususların CBK ile düzenleneceği belirlenmiştir. Bu CBK kapsamına giren kurum ve kuruluşların kadroları “190 sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükmünde Kararname”de belirtilen beş cetvelde düzenlenmektedir.

2 sayılı CBK ile düzenlenecek işlemler kadro ihdası, kadro değişikliği, açıktan ve nakil suretiyle atama sayılarının belirlenmesidir. Kadro ihdası, bu CBK kapsamında yer alan kurum ve kuruluşlarca hazırlanan kadro ihdas tekliflerinin incelenmek üzere Strateji ve Bütçe Başkanlığı ile eski Devlet Personel Başkanlığına gönderilmesi şeklinde başlamaktadır (Madde 5)¹². Bu kurumların görüşlerinin de yer aldığı CBK taslağı Cumhurbaşkanlığına sunulur. Talep edilen her kadro tahsis edilmeyebilir. Eğer uygun görüldüyse bu kadroların, ilgili kurum¹³ ve kuruluşlarca bir ay içinde teşkilatları bazında dağılımının yapılması gerekmektedir (Madde 6).

Kadro değişikliği, bu CBK kapsamında yer alan kurum ve kuruluşlara verilen; dolu kadroların derece değişikliği, boş kadroların sınıf, unvan ve derece değişikliği ile iptali talep üzerine Cumhurbaşkanlığınca (Personel ve Prensipler Genel Müdürlüğü) yapılır (Madde 7).

Açıktan ve nakil suretiyle atama sayıları, bu CBK kapsamında yer alan kurum ve kuruluşların yıllık atama sayılarının Strateji ve Bütçe Başkanlığı ile eski Devlet Personel Başkanlığının müşterek teklifi üzerine¹⁴ Cumhurbaşkanınca belirlenir. 657 sayılı Kanunun 59’uncu maddesi uyarınca istisnai memurluklar ve 92’nci maddesi uyarınca memurluktan kendi isteğiyle çekilen veya 657 sayılı Kanun hükümlerince çekilmiş sayılanlara ilişkin yapılacak açıktan atamalar için eski Devlet Personel Başkanlığının¹⁵ izni alınması zorunludur (Madde 11). Kadro ve pozisyonlara ilişkin dolu-boş

¹² Söz konusu uygulama “73 sayılı Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ile Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının Kurulması ile Kamu Personel İşlemlerinin Yürütülmesine İlişkin Bazı Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerinde Değişiklik Yapılmasına Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi” ile yürürlükten kaldırılmıştır.

¹³ “İlgili kurumlarca” ifadesi “73 sayılı Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ile Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının Kurulması ile Kamu Personel İşlemlerinin Yürütülmesine İlişkin Bazı Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerinde Değişiklik Yapılmasına Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi” ile yürürlükten kaldırılmıştır.

¹⁴ “Strateji ve Bütçe Başkanlığı ile eski Devlet Personel Başkanlığının müşterek teklifi üzerine” ibaresi “73 sayılı Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ile Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının Kurulması ile Kamu Personel İşlemlerinin Yürütülmesine İlişkin Bazı Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerinde Değişiklik Yapılmasına Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi” ile yürürlükten kaldırılmıştır.

¹⁵ “73 sayılı Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ile Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının Kurulması ile Kamu Personel İşlemlerinin Yürütülmesine İlişkin Bazı Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerinde Değişiklik Yapılmasına Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi” ile “Devlet Personel Başkanlığından” ibaresi “Cumhurbaşkanlığından” olarak değiştirilmiştir.

durumları¹⁶ ve bunlarla ilgili değişiklikler Strateji ve Bütçe Başkanlığı Bütçe Yönetim Enformasyon Sistemine bildirilmelidir.

2.3. 3 sayılı Üst Kademe Kamu Yöneticileri ile Kamu Kurum ve Kuruluşlarında Atama Usullerine Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi

Anayasa madde 104'te sayılan Cumhurbaşkanlığının görev ve yetkileri arasında “*Üst kademe kamu yöneticilerini atar, görevlerine son verir ve bunların atanmalarına ilişkin usul ve esasları Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle düzenler.*” ifadesi bulunmaktadır. Bu yetkinin kullanılmasına yönelik düzenlemeler 3 sayılı CBK'da yer almaktadır.

3 sayılı CBK'da 3 adet cetvel bulunmaktadır. Bu cetvelerde yer alan kadro, pozisyon ve görevlere ilişkin atama usulü farklılık göstermektedir. I sayılı cetvelde yer alan kadro, pozisyon ve görevlere Cumhurbaşkanlığı kararı ile, II sayılı cetvelde yer alan kadro, pozisyon ve görevlere Cumhurbaşkanlığı onayı ile atama yapılması düzenlenmiştir. III sayılı cetvelde yer alan kadro, pozisyon ve görevlerin ise süreleri bellidir.

I sayılı cetvelde yer alanların görev süreleri, atandıkları tarihte görevde bulunan Cumhurbaşkanlığının görev süresiyle sınırlıdır. Görev yaptıkları süre zarfında Cumhurbaşkanlığına görevden alınabilirler. Bunlardan bazıları; Diyanet İşleri Başkanı, Milli İstihbarat Teşkilatı Başkanı, Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreteri'dir.

II sayılı cetvelde belirtilenlere örnek olarak ise; Dışişleri Bakanlığı Teftiş Kurul Üyeleri, Diplomasi Akademisi Başkanı, Polis Akademisi Başkanı verilebilir.

III sayılı cetvelde Yükseköğretim Kurulu Üyeleri, Rektörler, Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası Başkanı unvanları yer almaktadır.

2.4. 4 sayılı Bakanlıklara Bağlı, İlgili, İlişkili Kurum ve Kuruluşlar ile Diğer Kurum ve Kuruluşların Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi

4 sayılı CBK ile gerçekleştirilen düzenlemeler aslında 1 sayılı CBK ile düzenlenmeyen teşkilatlanma çalışmalarını içermektedir. 1 sayılı CBK'da bakanlıkların görevleri ve hizmet birimlerine ilişkin ayrıntılı bilgiler yer almaktadır. Bu CBK'da ise bakanlıkların bağlı, ilgili, ilişkili kurum ve kuruluşlarına dair bilgiler bulunmaktadır.

Söz konusu CBK incelendiğinde çok sayıda kurum ve kuruluşun bakanlıklara bağlı, ilgili ya da ilişkili olarak belirlendiği görülmektedir. Bu sayılara ilişkin detaylı bilgiler tablo 4'te yer almaktadır.¹⁷

4 sayılı CBK sonrasında çıkarılan bazı CBK'lar ile sayılan kurum ve kuruluşlara yenileri eklenmiştir. Bunlar; Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı ile ilgili Türkiye Uzay Ajansı (23 sayılı CBK), Adalet Bakanlığı ile ilgili Türkiye Adalet Akademisi (34 sayılı CBK), Kültür ve Turizm Bakanlığı ile ilgili Kapadokya Alan Başkanlığı (38 sayılı CBK), Hazine ve Maliye Bakanlığı ile ilişkili Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumu'dur (47 sayılı CBK).

3. CUMHURBAŞKANLIĞI KARARNAMELERİNİN SINIFLANDIRILMASI

3.1. Çıkarıldıkları Güne Göre Sınıflandırma

İlki 10 Temmuz 2018'de çıkarılan toplam yetmiş üç adet CBK'nın incelenmesi sonucunda aynı gün çıkarılan CBK'nın olduğu görülmektedir (Tablo 1). Temmuz 2018 içerisinde, daha sonraki dönemlere kıyasla, çok daha sık CBK yayımlanması yeni sistemin hayata geçirilmesi çabasıyla kaynaklanmaktadır.

¹⁶ “73 sayılı Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ile Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının Kurulması ile Kamu Personel İşlemlerinin Yürütülmesine İlişkin Bazı Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerinde Değişiklik Yapılmasına Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi” ile bahsi geçen durumların kamu personeli bilgi sistemine işlenmesi belirlenmiştir.

¹⁷ Bir bakanlığa bağlı olmayan TRT, Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığının ilişkili kuruluşudur.

Tablo 1 incelendiğinde 10 Temmuz 2018 tarihinde çıkarılan CBK, 703 sayılı KHK ile gerçekleştirilen değişiklikleri revize etmiştir ve Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi'ne işlerlik kazandırmıştır.

15 Temmuz 2018'de yayımlanan CBK arasında 4 sayılı CBK en büyük değişiklikleri getirmiştir. Diğer CBK ise spesifik konular ve 4 sayılı CBK'da yer verilmeyen kurumların düzenlenmesini içermektedir. İlk üç CBK'nın yayım tarihine yakın 15-16 ve 24 Temmuz 2018 tarihlerinde yayımlanan CBK, yine 4 sayılı CBK'da yer verilmeyen kurumların düzenlenmesine ilişkindir. Buna istinaden bu CBK'nın devlet teşkilatının oluşturulması yönünde atılan adımlardan olduğu düşünülmektedir. Diğer aynı gün çıkan CBK, ekseriyetle değişiklik içerir. Yayımlanma tarihleri birbirlerine uzaktır. İhtiyaçlara istinaden duyulan değişim talebine cevap vermek üzere yayımlanmışlardır.

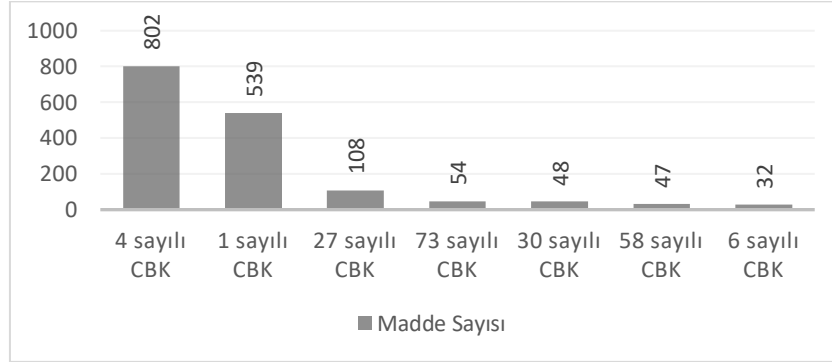
Tablo 1: Aynı Gün Çıkarılan Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri

10.07.2018	1 sayılı CBK 2 sayılı CBK 3 sayılı CBK
15.07.2018	4 sayılı CBK 5 sayılı CBK 6 sayılı CBK 7 sayılı CBK 8 sayılı CBK 9 sayılı CBK 10 sayılı CBK
16.07.2018	11 sayılı CBK 12 sayılı CBK
24.07.2018	13 sayılı CBK 14 sayılı CBK
9.11.2018	20 sayılı CBK 21 sayılı CBK
28.12.2018	24 sayılı CBK 25 sayılı CBK
5.02.2019	29 sayılı CBK 30 sayılı CBK
11.11.2019	50 sayılı CBK 51 sayılı CBK
26.12.2019	54 sayılı CBK 55 sayılı CBK
10.06.2020	63 sayılı CBK 64 sayılı CBK
18.09.2020	66 sayılı CBK 67 sayılı CBK

3.2. Madde Sayısına Göre Sınıflandırma

Madde sayıları konunun içeriğine ve duyulan ihtiyaca göre değişmektedir. Tablo 2 ve Tablo 3'te en çok ve en az maddeye sahip CBK'ya yer verilmektedir.

Tablo 2: En Çok Maddeye Sahip Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri

4 sayılı CBK 802 maddeyle en yoğun içeriğe sahiptir. Diğer dikkat çeken husus da tabloda yer alan diğer CBK'ların değişiklik gerçekleştiriyor olmasıdır. Bakanlıkların, kurum ve kuruluşların hizmet birimlerindeki değişiklikler, bu CBK'ın genel olarak konusunu oluşturmaktadır.

Tablo 3: En Az Maddeye Sahip Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri

3 Maddeye Sahip CBK	16 sayılı CBK
	18 sayılı CBK
	19 sayılı CBK
	20 sayılı CBK
	22 sayılı CBK
	26 sayılı CBK
	36 sayılı CBK
	40 sayılı CBK
	42 sayılı CBK
	44 sayılı CBK
	61 sayılı CBK
	62 sayılı CBK
	65 sayılı CBK
	71 sayılı CBK

Tablo 3'te yer alan 14 adet CBK'nın daha önce yayımlanan CBK üzerinde değişiklik gerçekleştirdiği ve kadro ihdasında bulunduğu tespit edilmektedir. Sadece kadro ihdas eden CBK, üç maddeden ve devamında kadroları içeren tablolardan oluşmaktadır.

3.3. Bakanlıkların Teşkilatlanmalarına Göre Sınıflandırma

Tablo 4'te on altı bakanlığın bağlı, ilgili, ilişkili ve koordine kurum ve kuruluşlarına yer verilmektedir. 703 sayılı KHK ile teşkilat ve görevleri hakkında mevzuatı yürürlükten kalkan bakanlıkların yeniden teşkilatlanmaları 4 sayılı CBK ve daha sonrasında çıkarılan CBK ile gerçekleştirilmiştir. Ancak söz konusu tablo, 4 sayılı CBK ile gerçekleştirilen teşkilatlanma çalışmalarını yansıtmaktadır.

Daha önce de İçişleri Bakanlığına bağlı olan Göç İdaresi Genel Müdürlüğü gibi durumunda değişiklik olmayan kurumlar olmakla birlikte Vakıflar Genel Müdürlüğü gibi söz konusu CBK ile Kültür ve Turizm Bakanlığına bağlanan ve teşkilat yapısı değişen kurumlar da bulunmaktadır.

Tablo 4: Bakanlıklara Bağlı-İlgili-İlişkili Kurum ve Kuruluşlar

BAKANLIK	KURUM/KURULUŞ	DURUMU
Adalet Bakanlığı	Adli Tıp Kurumu	Bağlı
	Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İşyurtları Kurumu	Bağlı
Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı	Çalışma ve Sosyal Güvenlik Eğitim ve Araştırma Merkezi	Bağlı
	Mesleki Yeterlilik Kurumu	İlgili
	Sosyal Güvenlik Kurumu	İlgili
Çevre ve Şehircilik Bakanlığı	Türkiye İş Kurumu	İlgili
	Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü	Bağlı
Dışişleri Bakanlığı	Avrupa Birliği Başkanlığı	Bağlı
	Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı	İlgili (AB Başkanlığı)
	Türk Akreditasyon Kurumu	İlgili
Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı	Türkiye Atom Enerjisi Kurumu (Mülga)	Bağlı
	Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumu	İlgili
	Nadir Toprak Elementleri Araştırma Enstitüsü (Mülga)	İlişkili
	Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü	Bağlı
	Nükleer Düzenleme Kurumu	İlişkili
Gençlik ve Spor Bakanlığı	Spor Toto Teşkilat Başkanlığı	Bağlı
Hazine ve Maliye Bakanlığı	Darphane ve Damga Matbaası Genel Müdürlüğü	Bağlı
	Gelir İdaresi Başkanlığı	Bağlı
	Milli Piyango İdaresi Genel Müdürlüğü	Bağlı
	Özelleştirme İdaresi Başkanlığı	Bağlı
	Türkiye İstatistik Kurumu	Bağlı
İçişleri Bakanlığı	Emniyet Genel Müdürlüğü	Bağlı
	Jandarma Genel Komutanlığı	Bağlı
	Sahil Güvenlik Komutanlığı	Bağlı
	Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı	Bağlı
	Göç İdaresi Genel Müdürlüğü	Bağlı
Kültür ve Turizm Bakanlığı	Çanakkale Savaşları Gelibolu Tarihi Alan Başkanlığı	İlgili
	Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğü	Bağlı
	Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğü	Bağlı
	Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı	Bağlı
	Vakıflar Genel Müdürlüğü	Bağlı
	Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı	Bağlı
	Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı	Bağlı
Milli Eğitim Bakanlığı	Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığı	İlgili (YÖK)

Milli Savunma Bakanlığı	Harita Genel Müdürlüğü	Bağlı
	Milli Savunma Bakanlığı Akaryakıt İkmal ve NATO POL Tesisleri İşletme Başkanlığı	Bağlı
	Seyir, Hidrografi ve Oşinografi Dairesi Başkanlığı	Bağlı (DKK)
Sağlık Bakanlığı	Türkiye İlaç ve Tıbbî Cihaz Kurumu	Bağlı
	Türkiye Hudut ve Sahiller Sağlık Genel Müdürlüğü	Bağlı
	Türkiye Sağlık Enstitüleri Başkanlığı	İlgili
Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı	Kalkınma Ajansları	Koordine
	Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı	İlgili
	Türk Patent ve Marka Kurumu	Bağlı
	Türk Standartları Enstitüsü	İlgili
	Türkiye Bilimler Akademisi	İlgili
	Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu	İlgili
Tarım ve Orman Bakanlığı	Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğü	Bağlı
	Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü	Bağlı
	Meteoroloji Genel Müdürlüğü	Bağlı
	Orman Genel Müdürlüğü	Bağlı
	Türkiye Su Enstitüsü	Bağlı
	Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu	İlgili
Ticaret Bakanlığı	Helal Akreditasyon Kurumu	İlgili
Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı	Karayolları Genel Müdürlüğü	Bağlı
	Posta ve Telgraf Teşkilatı Anonim Şirketi	Koordine
	Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü	Bağlı

4 sayılı CBK ile gerçekleştirilen teşkilatlanma çalışmaları sonucunda bağlı ve ilgili kurumları en fazla olan bakanlığın Kültür ve Turizm Bakanlığı olduğu görülmektedir. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ve Gençlik ve Spor Bakanlığı bir bağlı kurumla; Milli Eğitim Bakanlığı ve Ticaret Bakanlığı bir ilgili kurumla söz konusu CBK ile en az bağlı ve ilgili kuruma sahip bakanlıklardır. İlişkili kuruma sahip tek bakanlık Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığıdır. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı ile Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığının koordine kurumları bulunmaktadır.

3.4. Kadro İşlemlerine İlişkin Sınıflandırma

“2 sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi”ne istinaden kadro iptal ve ihdaslarını içeren CBK, Tablo 5’te yer almaktadır. Tablo incelendiğinde sadece kadro ihdas etmek üzere çıkarılan CBK olduğu gibi kurum ve kuruluşlarda değişiklik gerçekleştiren ve bunun akabinde kadro ihdas ve iptalini gerçekleştiren CBK bulunmaktadır. Tabloda yer alan CBK’nın çoğu hizmet birimlerinde değişiklik yapıldığı için ihdas/iptal içermektedir.

Tablo 5: Kadro İptali/İhdası Gerçekleştiren Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri

KADRO İHDAS EDEN CBK'LAR	KADRO İPTAL EDEN CBK'LAR
11 sayılı CBK	
13 sayılı CBK	
14 sayılı CBK	
16 sayılı CBK	
	17 sayılı CBK
20 sayılı CBK	
21 sayılı CBK	
22 sayılı CBK	
	27 sayılı CBK
30 sayılı CBK	
	31 sayılı CBK
	32 sayılı CBK
	34 sayılı CBK
	37 sayılı CBK
40 sayılı CBK	
42 sayılı CBK	
	43 sayılı CBK
45 sayılı CBK	
	47 sayılı CBK
49 sayılı CBK	
52 sayılı CBK	
	53 sayılı CBK
55 sayılı CBK	
	56 sayılı CBK
	58 sayılı CBK
	59 sayılı CBK
60 sayılı CBK	
63 sayılı CBK	
	64 sayılı CBK
65 sayılı CBK	
66 sayılı CBK	
67 sayılı CBK	
	70 sayılı CBK
72 sayılı CBK	
73 sayılı CBK	

Tablo 5'te görüldüğü üzere 21 CBK kadro ihdasını gerçekleştirirken 14 CBK ile hem kadro ihdası hem de kadro iptali yapılmaktadır.

3.5. Kapsamı İtibarıyla Sınıflandırma

Söz konusu sınıflandırma kendisinden önce çıkarılan CBK üzerinde değişiklik yaparak bazı kurum ve kuruluşların teşkilat yapıları ve görevlerinde, özellikle hizmet birimi noktasında etkileri bulunan CBK'yı içermektedir.

Tablo 6: Cumhurbaşkanlığı Kararnemelerinin Kurum ve Kuruluşlarda Gerçekleştirdiği Değişiklikler

BAKANLIK	DEĞİŞİKLİK SAYISI VE İLGİLİ CBK
Adalet Bakanlığı	Bakanlık bünyesinde 4 ayrı değişiklik yapılmıştır. 27, 54, 59 ve 63 sayılı CBK
Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ¹⁸	Bakanlık bünyesinde 4, bağlı ve ilgili kuruluşlarda 9 ayrı değişiklik yapılmıştır. 15, 27, 39, 53, 64 ve 73 sayılı CBK
Çevre ve Şehircilik Bakanlığı	Bakanlık bünyesinde 2, bağlı kuruluştaki 1 değişiklik yapılmıştır. 27, 30 ve 64 sayılı CBK
Dışişleri Bakanlığı	Bakanlık bünyesinde 4, ilgili kuruluşlarda 4 ayrı değişiklik yapılmıştır. 15, 17, 27, 39, 50, 53, 70 ve 73 sayılı CBK
Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı	Bakanlık bünyesinde 3, bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşlarda 8 ayrı değişiklik yapılmıştır. 27, 30, 37, 56, 57 ve 58 sayılı CBK
Gençlik ve Spor Bakanlığı	Bakanlık bünyesinde 3, bağlı kuruluştaki 1 değişiklik yapılmıştır. 27, 30, 54 ve 70 sayılı CBK
Hazine ve Maliye Bakanlığı	Bakanlık bünyesinde 6, bağlı kuruluşlarda 4 ayrı değişiklik yapılmıştır. 28, 43, 45, 47, 54, 60 ve 73 sayılı CBK
İçişleri Bakanlığı	Bakanlık bünyesinde 4, bağlı kuruluştaki 1 değişiklik yapılmıştır. 15, 17, 27, 32, 58, 67 ve 70 sayılı CBK
Kültür ve Turizm Bakanlığı	Bakanlık bünyesinde 7, bağlı kuruluşlarda 11 ayrı değişiklik yapılmıştır. 17, 27, 28, 30, 35, 37, 48, 54, 58, 59, 60 ve 67 sayılı CBK
Milli Eğitim Bakanlığı	Bakanlık bünyesinde 3, ilgili kuruluştaki 1 değişiklik yapılmıştır. 15, 70 ve 73 sayılı CBK
Milli Savunma Bakanlığı	Bakanlık bünyesinde 5, bağlı kuruluştaki 1 değişiklik yapılmıştır. 17, 27, 32, 54, 67 ve 70 sayılı CBK
Sağlık Bakanlığı	Bakanlık bünyesinde 3, bağlı ve ilgili kuruluşlarda 6 ayrı değişiklik yapılmıştır. 27, 28, 30, 46 ve 54 sayılı CBK
Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı	Bakanlık bünyesinde 3, bağlı, ilgili ve koordine kuruluşlarda 13 ayrı değişiklik yapılmıştır. 15, 27, 30, 35, 39, 52, 54, 55, 58, 59, 68, 69 ve 73 sayılı CBK
Tarım ve Orman Bakanlığı	Bakanlık bünyesinde 4, bağlı ve ilgili kuruluşlarda 5 ayrı değişiklik yapılmıştır. 27, 30, 32, 54, 58, 67 ve 70 sayılı CBK
Ticaret Bakanlığı	Bakanlık bünyesinde 2, ilgili kuruluştaki 2 ayrı değişiklik yapılmıştır. 17, 27, 30 ve 70 sayılı CBK
Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı	Bakanlık bünyesinde 4, bağlı ve koordine kuruluşlarda 4 ayrı değişiklik yapılmıştır. 17, 27, 30, 48, 55, 56 ve 61 sayılı CBK

Tablo 6 incelendiğinde CBK ile bakanlık bünyesinde en fazla değişikliğin Kültür ve Turizm Bakanlığında gerçekleştirildiği görülmektedir. Bağlı, ilgili ve koordine kurumlarında en fazla değişiklik gerçekleşen bakanlık ise Sanayi ve Teknoloji Bakanlığıdır. Yayımlanan CBK ile en az değişikliğin gerçekleştiği bakanlıklar Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ile Milli Eğitim Bakanlığıdır.

3.6. Kurumların Teşkilatlandırılmasına İlişkin Sınıflandırma

Tablo 7 yeni sistemin ihtiyaçları doğrultusunda dönüştürülen, yeni kurulan ve kapatılan kurumlara ilişkin bilgileri içermektedir. Sayılanların dışında farklı bir durumu yansıtan kurum Türkiye

¹⁸ “73 sayılı Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ile Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının Kurulması ile Kamu Personel İşlemlerinin Yürütülmesine İlişkin Bazı Cumhurbaşkanlığı Kararnemelerinde Değişiklik Yapılmasına Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi” ile iki ayrı bakanlık haline getirilmesi yapılan son değişikliktir.

Adalet Akademisi olup 703 sayılı KHK ile kapatılmış, daha sonra 34 sayılı CBK ile Adalet Bakanlığının ilgili kuruluşu olarak tekrar açılmıştır.

Tablo 7: Dönüştürülen, Kapatılan ve Yeniden Kurulan Kurumlar

KURUM ADI	DURUMU	ÖNCEKİ ADI	İLGİLİ CBK
Savunma Sanayi Başkanlığı	Dönüştürülmüş	Savunma Sanayi Müsteşarlığı	7 sayılı CBK
Devlet Arşivleri Başkanlığı	Dönüştürülmüş	Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü	11 sayılı CBK
Milli Saraylar İdaresi Başkanlığı	Dönüştürülmüş	Milli Saraylar Müdürlüğü	12 sayılı CBK
Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü	Yeni Kurulan		4 sayılı CBK
Strateji ve Bütçe Başkanlığı	Yeni Kurulan		13 sayılı CBK
İletişim Başkanlığı	Yeni Kurulan		14 sayılı CBK
Türkiye Uzay Ajansı	Yeni Kurulan		23 sayılı CBK
Kapadokya Alan Başkanlığı	Yeni Kurulan		38 sayılı CBK
Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumu	Yeni Kurulan		47 sayılı CBK
Türkiye Enerji Nükleer ve Maden Araştırma Kurumu	Yeni Kurulan		57 sayılı CBK
Türkiye Atom Enerjisi Kurumu	Kapatılan		57 sayılı CBK
Ulusal Bor Araştırma Enstitüsü	Kapatılan		57 sayılı CBK
Nadir Toprak Elementleri Araştırma Enstitüsü	Kapatılan		57 sayılı CBK
Türkiye Adalet Akademisi	Tekrar Açılan		34 sayılı CBK

Tablo 7’de görüldüğü üzere üç kurum dönüştürülmüş, yedi yeni kurum kurulmuş, üç kurum kapatılırken bahse konu Türkiye Adalet Akademisi yeniden açılmıştır.

SONUÇ

1876’den başlattığımız ve bugüne kadar getirdiğimiz tarihsel süreç boyunca etkili yönetimin en doğru ne şekilde sağlanacağına ilişkin gerçekleştirilen demokratik arayışlar, 2018 yılında fiili olarak uygulanmaya başlayan Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemiyle kendisine yeni bir çıkış yolu daha bulmuştur. Özünde yönetsel sürece hız ve etkililik kazandırma amacı taşıyan bu arayış, erklerin ayrılığı ve demokratik yönetim kavramlarını tartışmaya açmıştır. “Cumhurbaşkanlığı Hükümet Kabinesi 2 Yıllık Değerlendirme Toplantısı”nda da bu arayışa değinen Cumhurbaşkanı R. Tayyip Erdoğan, söz konusu sistemle birlikte bölgesel ve kültürel krizlere karşı daha *etkin, hızlı ve kapsamlı* refleksler verebilme kabiliyetine kavuşulduğunu belirtmiştir (<https://www.bloomberght.com>).

Denetimi ve yetkisi bağlamında eleştirilen CBK, devletin yapısının yeniden şekillendirilmesi yolundaki en önemli araç olarak kullanılmaktadır. İlk dördüne ayrıntılı olarak yer verdiğimiz çalışmada, 1 sayılı CBK ile devlet yapısı oluşturulmuş, 2 ve 3 sayılı CBK ile bu yapının nasıl işleyeceğine ilişkin önemli hususlar belirlenmiştir. 4 sayılı CBK ise teşkilatlanmaya dair eksiklikleri giderme amacının taşımaktadır.

Son KHK olarak tanımlanan 703 sayılı “Anayasada Yapılan Değişikliklere Uyum Sağlanması Amacıyla Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname” ile dağıtılan teşkilatlanma yapısı CBK ile yeniden düzenlenmiştir. Bu düzenlemenin temelini oluşturan 1 sayılı CBK, daha sonra çok sayıda CBK ile revize edilmiştir. Yapılan bu değişikliklerin çoğu; Personel Daire Başkanlıkları, Hukuk Müşavirlikleri ve Destek Hizmetleri Daire Başkanlıklarının Genel Müdürlük seviyesine taşınması ve Hukuk Hizmetleri Genel Müdürlüğüne, Personel Genel Müdürlüğüne ve Yönetim Hizmetleri Genel Müdürlüğüne dönüştürülmesi şeklinde olmuştur. Kurumların teşkilatlanma yapılarını bu denli büyütme çalışmalarını sisteme ayak uydurmanın bir parçası sayılabilmektedir.

10 Temmuz 2018 ve 21 Nisan 2021 tarihleri arasında toplamda yetmiş üç CBK yayımlanmıştır. İlk dört CBK, sistemi daha yoğun bir şekilde etkilediği için ayrıntılı olarak değerlendirilmiştir. Diğer altmış dokuz CBK'nın kırk beşi daha önce yayımlanan CBK'ya ilişkin değişiklikleri içermektedir. On ikisi belirli kurum, kuruluş, başkanlık vb. kuruluşunu düzenlemiştir. On iki CBK ise spesifik konularla ilgilidir. Bu durum dinamik bir yapının ve sürekli yenilik ihtiyacının göstergesidir. Değişikliğe ilişkin yayımlanan CBK'dan yirmi ikisinde, belirli kurum/kuruluşları düzenleyenlerden beşinde ve spesifik konular için yayımlananlardan sekizinde kadro ihdas ve iptali de yapılmıştır. Söz konusu yetmiş üç CBK üzerinde yapılan değişiklikler birçok kurum/kuruluşu etkilemiştir. Gerçekleştirilen bu reformlar eski kurumların dönüştürülmesi, kapanması veya yeni kurumların açılması şeklinde de kendini göstermiştir.

Yürütmeyi ilgilendiren konularla sınırlandırılan CBK, bu sınır içerisinde dahi yönetsel açıdan önemli değişikliklere sebebiyet vermektedir. Belki içinde bulunduğumuz dönemde yasama ve yürütme arasındaki uyum CBK'yı yargıya taşımayacaktır ancak sonuçları itibarıyla tartışılmaya devam edecektir.

KAYNAKLAR

Akbulut, L. Y. (2019). *1982 Anayasasına Göre Yürütmenin Olağan Dönemde Kanun Hükmünde Kararnamelerle ve Cumhurbaşkanlığı Kararnameleriyle Düzenleme Yetkisi*, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Şehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Ardıçoğlu, A. (2017). Cumhurbaşkanlığı kararnamesi. *Ankara Barosu Dergisi*, 75(3), 19-51. Erişim tarihi: 9 Nisan 2020, <https://dergipark.org.tr/pub/abd/issue/39333/463699>

Avaner, T. ve Fedai R. (2019). Türk Kamu Yönetiminde Ofis Sistemi: E-Devlet Uygulamalarından Dijital Dönüşüm Ofisine. *Amme İdaresi Dergisi*, 52(2), 149-172. Erişim tarihi: 10 Mayıs 2021, <https://ammeidaresi.hacibayram.edu.tr/Dergiler>

Babaoğlu, C. ve Çobanoğlu, S. (2017). Rusya Federasyonu Başkanlık Sistemi ve Türkiye'ye Yansımaları. *Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 10(4), 285-297. Erişim tarihi: 10 Mayıs 2021, <https://dergipark.org.tr/pub/ohuifb/issue/31295/335274>

Bakırcı, F. (2021). Farklı Boyutlarıyla Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi, Elvettin Akman (Ed.), *Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminde Yasama* (s.71-99), Nobel Yayıncılık, Ankara.

Boztepe, M. (2018). Olağanüstü hal rejiminde yürütmenin düzenleyici bir işlemi olarak Cumhurbaşkanlığı kararnameleri ve OHAL kanun hükmünde kararnameleri ile mukayesesi. *Uluslararası Yönetim Akademisi Dergisi*, 3(1), 378-395. Erişim tarihi: 11 Mayıs 2020, <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/626326>

Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri, Resmi Gazete, <https://www.resmigazete.gov.tr/>

Erdoğan: Ekonomimizin bağımsızlık sistemini güçlendiriyoruz. (2020). Erişim tarihi: 7 Şubat 2021, <https://www.bloomberght.com/erdogan-ekonomimizin-bagisiklik-sistemini-guclendiriyoruz-2260497>

Güçyetmez, M. (2019). *Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri*, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Güler, T. (2018). Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi ve kamu yönetimine etkileri. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 39(21), 299-322. Erişim tarihi: 15 Mayıs 2020, <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/506647>

Gürsel, E. (2019). Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminde yürütmenin düzenleme yetkisi ve Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin Anayasal sınırları. *ASBÜ Hukuk Fakültesi Dergisi*, 2(1), 391-424. Erişim tarihi: 9 Nisan 2020, <https://dergipark.org.tr/pub/asbuhfd/issue/50063/622387>

İba, Ş. ve Söyler, Y. (2019). Yeni hükümet sisteminde Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile Cumhurbaşkanı kararının nitelik farkı ve hukuki sonuçları. *Anayasa Yargısı*, 36(1), 195-223. Erişim tarihi: 9 Nisan 2020, <https://dergipark.org.tr/pub/anayasayargisi/issue/48602/616097>

Şahin, Y. ve Erdoğan, O. (2021). Farklı Boyutlarıyla Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi, Elvettin Akman (Ed.), *Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminde Yürütme* (s.47-70), Nobel Yayıncılık, Ankara.

Şanlı Atay, Y. (2019). Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin normlar hiyerarşisindeki yeri. *İnönü Üniversitesi Hukuk Dergisi*, 10(2), 579-593. Erişim tarihi: 10 Mayıs 2021, <https://dergipark.org.tr/tr/pub/inuhfd/issue/46923/566598>

Tekinsoy, A. (2019). Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin yürütmenin mahfuz düzenleme yetkisi açısından değerlendirilmesi. *Cumhurbaşkanının İşlemleri: Hukuki Niteliği, Normlar Hiyerarşisindeki Yeri ve Denetimi Konulu Toplantı, İstanbul: İstanbul Kültür Üniversitesi*. Erişim tarihi: 11 Mayıs 2020, http://www.kamuhukukculari.org/upload/dosyalar/Ayhan_Tekinsoy.pdf

Uçar, S. E. (2020). *Yürütmenin türevsel düzenleme yetkisi bağlamında Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerinin hukuki rejimi*, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Çankaya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Yeniay, L. ve Yeniay, G. (2019). Türk hukukunda yürütme organının düzenleme yetkisi ve Cumhurbaşkanlığı kararnameleri. *Anayasa Yargısı*, 36(1), 105-138. Erişim tarihi: 22 Temmuz 2020, <https://ayam.anayasa.gov.tr/media/5895/lokman-gulden-yeniay.pdf>

Yılmaz, H. (2014). Türk hukukunda düzenleme yetkisinin tarihsel gelişimi ve niteliği. *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, 110. sayı, 119-240. Erişim tarihi: 11 Mayıs 2020, <http://tbbdergisi.barobirlik.org.tr/m2014-110-1345>

Etik Beyanı : Bu çalışmanın tüm hazırlanma süreçlerinde etik kurallara uyulduğunu beyan ederim. Aksi durumun tespiti halinde NÖHÜSOSBİL Dergisinin hiçbir sorumluluğu olmayıp, tüm sorumluluk çalışmanın yazarlarına aittir.
Nicel ya da nitel analiz yapılmadığından etik kurul kararına gerek yoktur.

Yazar Katkıları : 1. yazarın katkı oranı %50, 2. yazarın katkı oranı %50

Çıkar Beyanı : Yazarlar arasında çıkar çatışması yoktur.

Ethics Statement : I declare that ethical rules are followed in all preparation processes of this study. In case of determination of the opposite situation, NOHUSOSBİL Journal has no responsibility and all responsibility belongs to the authors of the study.
Ethics committee decision is not required since quantitative or qualitative analysis is not performed.

Author Contributions : First author's contribution rate is 50%, second author's contribution rate is 50%

Conflict of Interest. : There is no conflict of interest between the authors.
